

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 5To/86/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6920010573
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 08. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Bc. Viktor Marko, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2022:6920010573.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Jána Bednára a sudcov JUDr. Štefana Nováka, LL.M. a JUDr. Bc. Viktora Marka, PhD., v trestnej veci obžalovaného R. E., pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a iné, prejednal na neverejnom zasadnutí konanom dňa 23. augusta 2022 v Banskej Bystrici odvolanie obžalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 11T/94/2020 zo dňa 22. novembra 2021, a takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods. 1 písm. a), d), ods. 3 Trestného poriadku zrušuje rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 11T/94/2020 zo dňa 22. 11. 2021 v celom rozsahu.

Podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec vracia súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 11T/94/2020 zo dňa 22. 11. 2021 bol obžalovaný R. E. uznaný za vinného zo spáchania prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona. Za to mu bol podľa § 364 ods. 1 Trestného zákona, § 36 písm. h), písm. m), § 38 ods. 2, ods. 4, § 41 ods. 1 Trestného zákona uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov. Podľa § 48 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona bol obžalovaný na výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Proti tomuto rozsudku podal po jeho doručení v zákonom stanovenej lehote odvolanie obžalovaný, ktoré písomne odôvodnil prostredníctvom svojej obhajkyne v podstate tým, že namieta, že prvostupňový súd vykonal hlavné pojednávanie dňa 22. 11. 2021 napriek absencii zákonných podmienok uvedených v § 252 ods. 2 Trestného poriadku. Dňa 19. 11. 2021 písomne žiadal o ospravedlnenie neúčasti na uvedenom hlavnom pojednávaní, žiadal o jeho odročenie a zároveň sa vyjadril v tom zmysle, že nesúhlasí, aby sa hlavné pojednávanie vykonalo v jeho neprítomnosti. K žiadosti o ospravedlnenie neúčasti pripojil aj lekárske potvrdenie od MUDr. W. I., všeobecného lekára pre dospelých, v ktorom sa uvádza, že jeho zdravotný stav bol oslabený, v tom čase bol práceneschopný a z uvedeného dôvodu nebol schopný sa zúčastniť na súdnom pojednávaní. Podľa jeho názoru uvedené lekárske potvrdenie sudca vyhodnotil v rozpore so zákonom a napriek jeho včasnému ospravedlneniu a žiadosti o odročenie hlavného pojednávania vykonal bez jeho súhlasu hlavné pojednávanie bez jeho prítomnosti. Poukázal na to, že vôbec prvýkrát žiadal o odročenie hlavného pojednávania z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu, ktoré mu znemožňovalo účasť na hlavnom pojednávaní a spôsobilo práceneschopnosť. O priebehu hlavného pojednávania dňa 22. 11. 2021 sa dozvedel dňa 04. 07. 2022, a to z doručeného napadnutého rozsudku okresného súdu v jeho veci, pričom poukázal na to, že išlo o prvé doručovanie a rozsudok ihneď prevzal. V ďalšej časti odvolania poukázal na to, že na informačnom centre okresného súdu mu odmietli vydať CD so zvukovým záznamom o priebehu hlavného pojednávania z dôvodu, že technický pracovník v tom čase čerpal dovolenku a nikto iný na súde mu nebol schopný tento zvukový

záznam poskytnúť, pričom mu plynula lehota na podanie odvolania, a týmto mu bolo zo strany okresného súdu odopreté oboznámiť sa s priebehom hlavného pojednávania, na ktorom súd uznal jeho vinu. Ďalej poukázal na skutkové okolnosti spáchania skutku, uviedol svoju verziu priebehu konfliktu s poškodeným I. O., pričom jeho výpoveď, ako aj výpovede svedkov S. D. a T. M., kamarátov poškodeného, považuje za nepravdivé. Taktiež namietal porušenie ustanovení § 58 Trestného poriadku, pretože žiadna zo zápisníc o hlavnom pojednávaní nemá predpísané náležitosti, a keďže nedisponuje zvukovým záznamom z priebehu hlavného pojednávania, nemôže zistiť, či výpovede svedkov, ktoré nie sú uvedené v zápisnici, ale len na zvukovom zázname, sa zhodujú s ich predchádzajúcimi výpoveďami, alebo sú v nich nejaké odlišnosti. Poukázal aj na to, že samosudca v zmysle § 255 ods. 2 Trestného poriadku nezisťoval, či prokurátor súhlasí s vykonaním hlavného pojednávania v neprítomnosti svedkov P. E., ktorá svoju neprítomnosť riadne ospravedlnila a S. D., ktorý nemal doručenie predvolania na pojednávanie ani vykázané. Samosudca v zmysle § 256 ods. 2 Trestného poriadku nevyzval poškodeného, aby sa vyjadril, či navrhuje, aby sa obžalovanému uložila povinnosť na náhradu škody a v akom rozsahu, čiže logicky absentuje aj vyhlásenie poškodeného o tom, že si neuplatňuje náhradu škody. Samosudca porušil aj § 263 ods. 2 Trestného poriadku, pretože vykonal hlavné pojednávanie bez vypočutia svedkyne E., napriek tomu, že v odpore proti trestnému rozkazu výslovne uviedol, že navrhuje, aby súd vo veci nariadil hlavné pojednávanie a aby na ňom vypočul všetkých svedkov, ktorí boli vypočutí v prípravnom konaní. Taktiež došlo k porušeniu § 269 Trestného poriadku, pretože napriek dôkazom uvedeným v obžalobe prokurátora, ktoré žiadal na hlavnom pojednávaní prečítať, neboli samosudcom na hlavnom pojednávaní prečítané: podanie vysvetlenia Ing. P. C. a G. Mokošovou na č.l. 43, 48, odborné lekárske vyjadrenie č. 53/2020 na č.l. 54 - 62 a priestupkový spis č. ORPZ-RV-OPP3-190/2020-P na č.l. 63-82, teda na hlavnom pojednávaní nerozhodol o tom, ktoré dôkazy vykoná, ktoré dôkazy nevykoná a nijako svoje úvahy nezodôvodnil. Odôvodnenie napadnutého rozsudku je v rozpore s § 168 ods. 1 Trestného poriadku, pretože prvostupňový súd v odôvodnení rozsudku neuviedol, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje zistenia oprel, akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Napriek tomu, že Trestný poriadok kladie dôraz na zásadu in dubio pro reo, prvostupňový súd postupoval pri hodnotení dôkazov v rozpore s touto zásadou, a prihliadol na dôkazy o ktorých sú pochybnosti. Podľa jeho názoru dôkazy, ktoré vykonal prvostupňový súd, nepreukazujú jeho vinu. Z vykonaného dokazovania totiž vyplynuli viaceré vzájomné rozpory ako sa mal skutok, ktorý sa mu kladie za vinu, stať. Taktiež trest, ktorý mu bol uložený napadnutým rozsudkom považuje za neprimerane prísny, pričom trestným rozkazom v tejto veci zo dňa 30. 11. 2020, proti ktorému podal odpor, mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov, a počas trestného procesu nevyšli najavo žiadne nové skutočnosti, ani sa nijako nezmenila právna kvalifikácia skutkov, ktoré sa mu kladú za vinu, uloženie oveľa prísnejšieho trestu samosudca v rozsudku nevysvetlil, a preto považuje rozsudok prvostupňového súdu zároveň za nepreskúmateľný a arbitrárny. Záverom vzniesol námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi v tejto trestnej veci, pretože sa dozvedel, že samosudca, ktorý na hlavnom pojednávaní jeho vec prejednal a rozhodol, dňa 11. 07. 2022 na hlavnom pojednávaní v inej veci pod sp. zn. 11T/10/2019 od svedka T., ale zároveň aj od obžalovaného I. T. a svedkyne C. J. získal nepravdivé informácie o jeho osobe, ktoré boli spôsobilé ovplyvniť jeho rozhodovanie v tejto veci, ale on sa k nim vyjadriť nemohol. Na základe uvedených skutočností preto navrhol, aby krajský súd podľa § 321 ods. 1 písm. a), b), c), d), e) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku mu vec vrátil na nové konanie a rozhodnutie, alebo aby sám podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol tak, že ho oslobodí spod obžaloby.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací predtým, ako začal plniť svoju preskúmvaciu povinnosť podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku zistil, že odvolanie obžalovaného bolo podané včas, v lehote ustanovenej § 309 ods. 1 Trestného poriadku, odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v súlade s § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pričom nedošlo k vzdaniu sa práva na podanie odvolania alebo k späťvzatiu podaného odvolania v zmysle § 312 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, a preto odvolací súd nepostupoval podľa § 316 Trestného poriadku.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1. V tejto súvislosti odvolací súd zistil, že odvolanie obžalovaného je dôvodné.

Podľa § 120 ods. 2 Trestného poriadku v prípade ospravedlnenej neúčasti obvineného na úkone orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu zo zdravotných dôvodov je obvinený povinný predložiť vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že mu jeho zdravotný stav neumožňuje účasť na úkone, na ktorý bol predvolaný, bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu alebo z dôvodu nebezpečenstva rozšírenia nebezpečnej nakažlivej ľudskej choroby.

Podľa § 252 ods. 2 Trestného poriadku v neprítomnosti obžalovaného môže súd hlavné pojednávanie vykonať, len ak súd má za to, že vec možno spoľahlivo rozhodnúť a účel trestného konania dosiahnuť aj bez prítomnosti obžalovaného a pritom

- a) obžaloba bola obžalovanému riadne doručená a obžalovaný bol na pojednávanie riadne a včas predvolaný,
- b) obžalovaný mal možnosť vyjadriť sa o skutku, ktorý je predmetom obžaloby, pred orgánom činným v trestnom konaní a boli dodržané ustanovenia o vyšetrovaní alebo skrátanom vyšetrovaní a obvinený bol upozornený na možnosť preštudovať spis a urobiť návrhy na doplnenie vyšetovania alebo skrátaného vyšetovania,
- c) obžalovaný bol na možnosť vykonať hlavné pojednávanie v jeho neprítomnosti upozornený,
- d) obhajca obžalovaného, ktorý je pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, vyhlási, že netrvá na osobnom výsluchu obžalovaného.

V kontexte citovaných ustanovení krajský súd na úvod vo všeobecnej rovine podotýka, že prítomnosť obžalovaného na hlavnom pojednávaní je zákonným pravidlom, pretože ako strane trestného konania jej prináležia významné procesné práva, ktoré môže v plnej miere uplatniť najmä na hlavnom pojednávaní. Medzi tie najdôležitejšie patrí napr. aj právo predkladať a navrhovať dôkazy, právo záverečnej reči a posledného slova. Využitie týchto práv môže byť skutočne naplnené iba za prítomnosti obžalovaného na hlavnom pojednávaní. Za určitých okolností má súd možnosť vykonať hlavné pojednávanie aj v neprítomnosti obžalovaného, avšak na takýto postup musia byť splnené všetky zákonom predpísané materiálne a formálne podmienky, ktoré minimalizujú negatívny dopad na spravodlivý súdny proces vyvolaný absenciou osoby, voči ktorej sa trestné konanie vedie. Právo obžalovaného byť prítomný na hlavnom pojednávaní vyplýva najmä z čl. 48 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ale je možné ho vyvodiť aj z čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Je preto možné konštatovať, že právo na osobnú prítomnosť obžalovaného na hlavnom pojednávaní vykazuje osobitný význam a zásadnosť, pričom zároveň predstavuje imanentnú súčasť práva na spravodlivý proces.

Z obsahu spisového materiálu je možné zistiť, že obžalovaný prevzal predvolanie na hlavné pojednávanie dňa 03. 11. 2021. Dňa 19. 11. 2021 zaslal obžalovaný na okresný súd e-mail, v ktorom uviedol, že žiada o ospravedlnenie jeho neúčasti na hlavnom pojednávaní na deň 22. 11. 2021 z dôvodu jeho práceneschopnosti a zároveň požiadal o odročenie hlavného pojednávania, nakoľko jeho ochorenie mu neumožňuje sa ho zúčastniť, pričom nesúhlasil, aby sa hlavné pojednávanie uskutočnilo bez jeho prítomnosti. K tomuto e-mailu priložil potvrdenie ošetrojúceho lekára MUDr. W. I. zo dňa 18. 11. 2021, v zmysle ktorého je zdravotný stav obžalovaného oslabený, aktuálne je v stave PN a z týchto dôvodov sa nemôže zúčastniť na súdnom pojednávaní.

Z doslovného znenia ustanovenia § 252 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva, že možnosť vykonania hlavného pojednávania v neprítomnosti obžalovaného nie je explicitne viazaná na skutočnosť, či obžalovaný svoju neprítomnosť na hlavnom pojednávaní ospravedlnil a rovnako ani na prípadnú závažnosť dôvodov v ňom uvedených. Citované ustanovenie však nie je možné vykladať izolovane, ale vo vzájomných súvislostiach s inými relevantnými ustanoveniami Trestného poriadku, osobitne s § 120 Trestného poriadku, ktorý je nevyhnutne previazaný s prvou formálnou podmienkou konania in absentia, a to s podmienkou v podobe riadneho a včasného predvolania obžalovaného na hlavné pojednávanie. Následkom nerešpektovania riadne a včas uskutočneného predvolania na hlavné pojednávanie patrí predovšetkým uloženie poriadkovej pokuty, predvedenie, príkaz na zatknutie a vykonanie hlavného pojednávania v neprítomnosti obžalovaného. Obžalovaný sa môže vyhnúť uvedeným následkom prostredníctvom dostatočného ospravedlnenia svojej neúčasti na hlavnom pojednávaní. Trestný poriadok neobsahuje jednotnú legálnu definíciu pojmu dostatočné ospravedlnenie, avšak v prípade, kedy dochádza k podloženiu ospravedlnenia zdravotným stavom obžalovaného, smerodajným pre posúdenie dostatočnosti ospravedlnenia je ustanovenie § 120 ods. 2 Trestného poriadku.

Z predloženej lekárskej správy obžalovaným, ktorou ospravedlnil svoju neúčasť na hlavnom pojednávaní vyplýva, že ošetrojúci lekár *expressis verbis* uviedol, že z dôvodu aktuálneho zdravotného stavu sa obžalovaný nemôže zúčastniť na súdnom pojednávaní. Je síce pravda, že ošetrojúci lekár v lekárskej správe ďalej neuviedol, že obžalovaný sa pojednávania nemôže zúčastniť bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu alebo z dôvodu nebezpečenstva rozšírenia nebezpečnej nakažlivej ľudskej choroby, ako to explicitne ustanovuje § 120 ods. 2 Trestného poriadku, avšak takéto prísne formalistické vykladanie citovanej právnej normy nie je ústavne konformné, a malo by za následok porušenie základných práv obžalovaného vyplývajúcich z čl. 48 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa názoru krajského súdu preto obžalovaný dostatočným spôsobom, teda riadne a včas ospravedlnil svoju neúčasť na hlavnom pojednávaní konanom dňa 22. 11. 2021, preto na vykonanie hlavného pojednávania v jeho neprítomnosti neboli splnené zákonom požadované náležitosti. Postup okresného súdu by mohol byť považovaný za správny napr. v prípade, keby obžalovaný v rámci ospravedlnenia neúčasti na hlavnom pojednávaní predložil len samostatný doklad o pracovnej neschopnosti, z ktorého by nebolo možné bližšie zistiť jeho aktuálny zdravotný stav. V tomto prípade však obžalovaný predložil vyjadrenie ošetrojúceho lekára, z ktorého vypláva, že zdravotný stav obžalovaného mu neumožňoval zúčastniť sa na súdnom pojednávaní.

Vzhľadom na vyššie uvedené procesné pochybenie súdu prvého stupňa, ktoré nemohlo byť zo strany odvolacieho súdu odstránené, musel odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu zrušiť v celom rozsahu a vec mu vrátiť, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Úlohou okresného súdu potom bude riadne a včas predvolať obžalovaného na hlavné pojednávanie, toto následne vykonať za splnenia všetkých procesných podmienok uvedených v § 252 Trestného poriadku v kontexte § 120 ods. 2 Trestného poriadku, a až potom bude môcť okresný súd vo veci zákonným spôsobom rozhodnúť. V odôvodnení rozhodnutia sa bude musieť samozrejme zaoberať aj všetkými argumentmi, ktoré uviedol obžalovaný v podanom odvolaní, a taktiež sa vysporiadať s námietkou zaujatosti, ktorú vzniesol v podanom odvolaní.

Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností preto krajský súd v zmysle § 321 ods. 1 písm. a), písm. d) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok, a vec vrátil prvostupňovému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, a to v rozsahu, ako je uvedené vyššie.

Uznesenie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici jednomyseľne (§ 163 ods. 4 Trestného poriadku v spojení s § 180 Trestného poriadku).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu riadny opravný prostriedok nie je prípustný.